

LearnEnglish Family

**Заедничкото
учење е
забавно!**

**Како малите деца го учат
англискиот јазик како друг јазик**

Како малите деца го учат англискиот јазик како друг јазик

Усвојувањето на јазикот е во детската природа; тие се мотивирани несвесно да го усвојуваат и учат јазикот, за разлика од адолесцентите и возрасните. Децата се способни да го имитираат изговорот и самите да ги откријат и сфатат правилата на јазикот. Ним не им паѓа на ум дека зборувањето на англискиот јазик е тешко, освен ако тоа мислење не им го наметнат возрасните, кои најверојатно англискиот јазик го изучувале на поголема возраст преку учебници базирани на граматика.

Предноста на раниот почеток

- Малите деца сè уште ги користат индивидуалните и вродени стратегии за учење на мајчиниот јазик и брзо сфаќаат дека истите стратегии може да ги искористат за да прозборат и англиски јазик.
- Малите деца имаат време да учат преку игра. Тие го усвојуваат јазикот учествувајќи во активности заедно со возрасните. Прво, тие ја сфаќаат смислата на активноста, а потоа и значењето на јазикот на кој се разбираат со возрасните.
- Малите деца имаат повеќе време да го вклопат учењето на англискиот јазик во сопствената секојдневна програма. Училишните програми за таа возраст се главно неформални и мислите на децата сè уште не се претрупани со информации. Тие имаат малку или воопшто немаат домашни задачи, и не се под стрес дека мора да ги постигнат поставените стандарди.

- Децата кои имаат можност да усвојат втор јазик додека се сè уште мали, често ги користат истите вродени стратегии за учење на други јазици во текот на животот. Усвојувањето на трет, четврти или на повеќе јазици е полесно отколку усвојувањето на втор странски јазик.
- Постои поголема веројатност малите деца кои го усвојуваат јазикот, наместо свесно да го изучуваат како поголемите деца и возрасните, да имаат подобар изговор и подобро чувство за јазикот и културата. Кога децата кои зборуваат само еден јазик ќе стигнат до пубертет, тие стануваат самосвесни. Нивната можност за “впивање” на јазикот се намалува и тие сметаат дека мора свесно да го изучуваат преку програми базирани на граматика. Возраста на која се случува ваквата промена зависи од развојното ниво на детето и од општествените очекувања.

Фази во усвојувањето на англискиот јазик

Говорот природно доаѓа прв, пред читањето и пишувањето.

- Тивок период

Кога бебињата го учат мајчиниот јазик, постои т.н. тивок период во текот на кој тие гледаат и слушаат и може да комуницираат преку изрази на лицата или гестикулации пред да почнат да зборуваат. Кога малите деца го учат англискиот јазик, може да се јави сличен 'тивок период', т.е. период во кој комуникацијата и разбирањето постојат пред децата да прозборат некој англиски збор.

Во овој период родителите не треба да ги присилуваат децата да учествуваат во дијалог и да повторуваат зборови. Дијалогот треба да е едностран, односно говорот на возрасните треба на детето да му овозможи да го усвои јазикот. Кога возрасните користат говор прилагоден на децата со цел да им го олеснат учењето, детето може да ги користи стратегиите кои веќе ги користело при учење на мајчиниот јазик.

- Почетно продуцирање на говор

По извесно време, во зависност од зачестеноста на користењето на англискиот јазик, секое дете (девојчињата обично побрзо од момчињата) започнува да продуцира едноставни зборови ('cat', 'house') или кратки реченици ('What's that?', 'It's my book', 'I can't', 'That's a car', 'Time to go home') во кратки дијалози или самоиницијативно. Детето нив ги меморира, точно имитирајќи го изговорот без да сфати дека изговара повеќе од еден збор. Оваа фаза трае извесно време додека детето сè повеќе го усвојува јазикот, користејќи ги готовите изрази за воспоставување на дијалог сè додека не се почувствува способно да создаде сопствени реченици.

- Надоградување на англискиот јазик

Децата постепено ги надополнуваат фразите. На оние кои се состојат од еден мемориран збор ('a dog', 'a brown dog', 'a brown and black dog') или на запаметениот јазичен израз ('That's my chair.', 'Time to play.') додаваат зборови од својот вокабулар. Во зависност од изложеноста на англискиот јазик и од квалитетот од искуството, децата постепено почнуваат да создаваат цели реченици.

Разбирање

Луѓето обично разбираат многу повеќе, а многу потешко се искажуваат, така што не треба да се потценува способноста за разбирање кај малите деца. Тие се навикнати да го разберат мајчиниот јазик во повеќе контексти. Иако не можат да разберат сè што ќе слушнат на мајчиниот јазик, децата ја сфаќаат суштината: разбираат неколку клучни зборови и го дешифрираат значењето на останатото од контекстот. Со поттикнување, децата набрзо ќе ја искористат вештината за разбирање на 'суштината' за да го сфатат значењето и на англиски јазик.

Фрустрации

По првичниот допир со англискиот јазик, некои деца (особено машките) се фрустрираат од неможноста да ги изразат сопствените мисли на англиски јазик. Други пак, се фрустрираат затоа што сакаат да зборуваат со истата брзина со која го говорат мајчиниот јазик. За да се надмине фрустрацијата, честопати е доволно на децата да им понудите кратки 'улоги' како на пример, 'I can count to 12 in English' или рецитирање на едноставни стихови кои се состојат од вообичаени фрази.

Грешки

На децата не треба да им се обрнува внимание кога ќе погрешат, бидејќи секоја исправка може да доведе до демотивација. Грешките може да се дел од процесот на сфаќање на граматичките правила на англискиот јазик или едноставно грешка во изговорот. 'I goed' набрзо станува 'went' доколку родителот одговори со 'yes, you went'; доколку детето вели 'zee bus' наједноставно е да му се одговори со изговарање на зборовите 'the bus'. Како и при учење на мајчиниот јазик, доколку родителите зборуваат правилно, децата сопствениот говор ќе го корегираат кога ќе им дојде време.

Разлики во полот

Мозокот на момчињата поинаку се развива од мозокот на девојчињата и тоа влијае врз начинот на кој момчињата го усвојуваат и користат јазикот. Понекогаш, во мешани средини, овој факт се занемарува и момчињата многу често се засенети од природно-надарените девојчиња. Доколку сакаме момчињата да го достигнат својот потенцијал, треба да им овозможиме поинакви јазични искуства и нивните резултати да не ги споредуваме со оние од девојчињата.

Опкружувања за учење на јазикот

Малите деца потешко го усвојуваат англискиот јазик ако методите на учење не им се прилагодени и ако возрасните, при процесот на учење, не користат прилагодени јазични техники.

- Малите деца треба да се чувствуваат сигурни и да сфатат дека постои очигледна причина да го користат англискиот јазик.
- Активностите треба да се поврзат со некоја интересна и за нив секојдневна позната активност, како што е заедничкото читање сликовници на англиски јазик, рецитирање на англиски јазик, 'англиска' ужина и слично.
- Активностите се проследени со објаснувања од страна на возрасните за она што се случува, како и со дијалози во кои се користи јазик прилагоден на децата.
- Активностите поврзани со изучувањето на англискиот јазик се забавни и интересни, и се концентрирани на концептите што децата веќе ги разбираат на својот мајчин јазик. На овој начин, децата не мора да учат нови концепти и нов јазик, туку едноставно го изучуваат англискиот за да можат да зборуваат за нешто што веќе им е познато.
- Изучувањето е проследено со користење на специфични предмети, каде што тоа е можно, бидејќи тие го помагаат разбирањето и го зголемуваат интересот.

Читање

Децата кои веќе знаат да читаат на мајчиниот јазик воглавно сакаат да научат да читаат и на англиски јазик. Тие веќе знаат како да ги декодираат зборовите на мајчиниот јазик за да го разберат значењето на текстот. Сепак, доколку не им се помогне во декодирањето на англискиот текст, може да се случи да ги пренесат веќе за нив познатите техники и на англиски и да почнат да читаат со акцент од мајчиниот јазик.

Пред да почнат со декодирање на англискиот јазик, децата треба да ги знаат 26те гласови од абecedата. Бидејќи англискиот јазик има 26 букви и во просек 44 гласови (во стандардниот јазик), со воведување на останатите гласови подобро е да се почека сè додека децата не се здобијат со повеќе искуство во говорот и читањето.

Почетното читање на англиски јазик оди полесно доколку малите деца веќе го знаат јазикот кој се обидуваат да го прочитаат. Многу деца сами сфаќаат како треба да читаат на англиски, ако читале сликовници или учеле кратки стихови со возрасните, бидејќи најверојатно ја запаметиле содржината. Читањето на она што го знаат наизуст е важен чекор при учење на читањето, бидејќи на децата им дава можност самите да сфатат како да ги декодираат едноставните зборови. Кога децата ќе изградат фонд на зборови што може да ги прочитаат, тие се чувствуваат самоуверено и се подготвени за структуриран пристап.

Поддршка од родителите

Децата треба да го почувствуваат својот напредок. Постојано треба да бидат охрабрувани, поттикнувани и пофалувани за добрата изведба, бидејќи секаков успех носи мотивација. Родителите се наоѓаат во идеална позиција да ги мотивираат и притоа да им помогнат во процесот на учење, дури и кога самите тие имаат само основно познавање на англискиот јазик и учат заедно со децата.

Преку заедничкото учење, родителите не само што го воведуваат англискиот јазик и активностите на своето дете во семејниот живот, туку можат да имаат и влијание врз ставовите на своите деца спрема учењето на странските јазици и другите култури. Денес е општоприфатена тезата дека системот на вредностите се воспоставува до осмата или деветтата година од животот.

За повеќе информации, посетете нé на www.britishcouncil.org/parents

www.britishcouncil.org/parents

Една од серијата брошури кои ги подготви British Council како поддршка за родителите.

Автор: Опал Дан, Советник за образование од Велика Британија

© **British Council 2008**

Меѓународна организација на Велика Британија за соработка во областа на културата и образованието.

Регистрирана непрофитна организација: 209131 (Англија и Велс) SC037733 (Шкотска).